

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ **ΚΛΑΟΥΣ ΤΣΙΜΕΡΜΑΝ** ΕΙΝΑΙ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΣ

Φως για μια αργή ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας

- Πρέπει να διατηρηθεί η λειτουργία του τραπεζικού συστήματος ακόμη κι αν χρειαστεί μια πρόσκαιρη εθνικοποίηση των τραπεζών!
- Και να καταπολεμηθεί ο προστατευτισμός για να εξασφαλιστεί η λειτουργία της αγοράς • Για να μην επηρεαστεί και καταρρεύσει ο καταναλωτικός τομέας

Γράφει η
ΤΖΩΡΤΖΙΑ ΚΟΝΤΡΑΟΥ

Αργούς ρυθμούς στην ανάκαμψη των οικονομικών της ανατολικής αλλά και της νότιας Ευρώπης διαπιστώνει ένας από τους πιο σημαντικούς οικονομολόγους της γηραιάς ηπείρου. Επιμένει στη δημιουργία ενιαίας ρυθμιστικής αρχής στην Ευρώπη και εκτιμά πως η μείωση μισθών και η αύξηση των συνεισφορών κοινωνικής ασφάλισης βραχυπρόθεσμα θα μειώσουν την κατανάλωση, με σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία. Αντίθετα, οι μέτριες αυξήσεις μισθών και η μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων βραχυπρόθεσμα θα σταθεροποιήσουν την αγορά εργασίας.

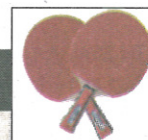
Ο Κλάους Φ. Τσίμερμαν (Klaus F. Zimmermann), γερμανός οικονομολόγος, με μεγάλη επιρροή στην Ευρώπη,

ματίζει να επιταχύνεται και οι οικονομίες τείνουν προς το καλύτερο. Εμείς, στην Ευρώπη, το λιγότερο που θα αντιμετωπίσουμε είναι στασιμότητα· πιο πιθανή είναι μια σταθερή ανάκαμψη στα επόμενα χρόνια. Η ανατολική και νότια Ευρώπη είναι ακόμα παρ' όλα αυτά περιοχές που μας ανησυχούν.

// Υπάρχει συνταγή ανάκαμψης και επιτυχίας; Πώς πρέπει να κινηθεί η Ευρώπη;

– Η κρίση έχει συσχετιστεί με τη ριψοκίνδυνη συμπεριφορά στο χρηματιστήριο και στην αγορά κατοικίας, καθώς και στο πιστωτικό σύστημα, όπως με την υπερκατανάλωση. Η κρίση εξαπλώθηκε μέσω της κατάρρευσης της οικονομικής αισιοδοξίας και δημιούργησε παγκοσμίως ανάσχεση των επενδύσεων. Χρειάζεται να επανακτήσουμε εμπιστοσύνη στο μέλλον, αλλά τα πρότυπα διαφέρουν: οι

...σε ρυθμό πινγκ πονγκ

Τα golden boys είναι το αλατοπίπερο του καπιταλισμού...

• **Πόσες ταχύτητες οικονομίας έχει η Ευρώπη;**

Υπήρξαν τρεις ταχύτητες, ο πυρήνας της Ευρώπης ήταν η γρήγορη, η διευρυμένη Ευρώπη πήρε μια ανάσα, η νέα Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μεγάλη και πολύπλοκη.

• **Φτερνίζεται η Αμερική και κρύνει η Ευρώπη;**

Οι αντιδράσεις των ευρωπαίων πολιτικών στην οικονομική και χρηματοδοτική κρίση της αγοράς απέδειξαν και πάλι ότι ακόμη περιμένουμε και εξαρτώμαστε από την πνευματική και πολιτική ηγεσία των Ηνωμένων Πολιτειών.

• **Συνεργασία σοσιαλιστών με φιλελεύθερους. Είναι λύση;**

Το σύστημα της δημόσιας συζήτησης έχει πεθάνει. Υπάρχει μόνο μία λειτουργική οικονομική τάξη - το σύστημα της αγοράς. Μπορούμε μόνο να μετριάσουμε τον τόνο -

Είναι το πρόσωπο και το αλατοπίπερο του καπιταλισμού.

• **Κίνα: Ο μεγάλος δράκος ξύπνησε;** Ναι, υπάρχει καπνός και βλέπουμε τη φωτιά. Όμως θα περάσουν ακόμα μερικά χρόνια πριν αισθανθούμε τη ζέση.

• **Νέοι εργαζόμενοι στην Ευρώπη: Θα πάρουν σύνταξη;**

Είναι πολύ απίθανο τα δημογραφικά δεδομένα να επιτρέψουν στους νεαρούς ευρωπαίους εργαζόμενους να έχουν ένα δίκαιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

• **Μια συμβουλή προς τους οικονομολόγους σοσιαλιστές - και μια για τους φιλελεύθερους;**

Στους σοσιαλιστές οικονομολόγους: «Αποδεχθείτε το σύστημα της αγοράς». Στους φιλελεύθερους οικονομολόγους: «Κρατήστε το ανθρώπινο».

• **Ιδανικό μεγάλο αντίδοτο;**

της μακρόχρονης εξειδίκευσης των χωρών σε συγκεκριμένους τομείς. Εγώ τουλάχιστον δεν ανησυχώ γι' αυτό.

// Τα οικονομικά μέτρα πρέπει να είναι ανταποδοτικά;

– Υπάρχουν γενικά μέτρα για την ενίσχυση της κατανάλωσης, των επενδύσεων και του εμπορίου, τα οποία δεν έχουν κακές επιπτώσεις. Ωστόσο, υπάρχει επίσης η ανάγκη για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδιαίτερα στον τραπεζικό τομέα και την αυτοκινητοβιομηχανία. Αυτό συνεπάγεται μείωση του εργατικού δυναμικού, νέα συστήματα παροχής κινήτρων για τους διαχειριστές, και κανονισμούς για τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής ρυθμιστικής αρχής. Είναι σχεδόν αδύνατον να θεσπισθούν τέτοια μέτρα χωρίς επιπτώσεις.

// Ποιο πολιτικό μοντέλο ανάπτυξης θα ήταν σήμερα αποτελεσματικό;

– Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η λειτουργία του τραπεζικού τομέα, ακόμα και αν χρειαστεί μια προσωρινή εθνικοποίηση των τραπεζών ή μια άμεση παρέμβαση από

από τους άμεσους φόρους στην έμμεση φορολογία, αποφεύγοντας τη δημιουργία αντικινήτρων για ευέλικτους συντελεστές παραγωγής όπως το κεφάλαιο και η εργασία υψηλής ποιότητας. Αυτό συνεπάγεται τη μείωση της φορολογίας εισοδήματος και την αύξηση του φόρου προστιθέμενης αξίας, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθούνται οι τυχόν επιπτώσεις ανακατανομής εισοδήματος. Με αυτόν τον τρόπο, τα φορολογικά μέτρα θα δημιουργήσουν θετικές προϋποθέσεις για δημιουργία καλών θέσεων εργασίας και επιτυχημένη επιχειρηματική δραστηριότητα.

μανός οικονομικό σύστημα - το σύστημα της αγοράς. Μπορούμε μόνο να μετριάσουμε τον τόνο - λιγότερο ή περισσότερο συνεργατικό, περισσότερο ή λιγότερο οικογενειακή επιχείρηση, περισσότερο ή λιγότερη κοινωνική ασφάλιση

• **Golden boys: Πόσο χρήσιμα είναι;**

κοινωνικές ασφαλιστικές συνεισφορές βραχυπρόθεσμα θα δημιουργήσουν επιπρόσθετο βάρος μέσω της μείωσης της κατανάλωσης, η οποία θα ενισχύσει την οικονομική ύφεση. Αυτό κάθε άλλο παρά είναι μια ενδεδειγμένη στρατηγική για το κοντινό μέλλον. Παρ' όλα αυτά, η εργατική δύναμη μπορεί να σταθεροποιηθεί μεσοπρόθεσμα, εάν οι αυξήσεις μισθών παραμείνουν μέτριες και εάν τα τεράστια δημόσια ελλείμματα μειωθούν. Αυτό συνεπάγεται ένα ενδεχόμενο πληθωρισμού και υψηλότερων φόρων για να ελεγχθούν οι συνέπειες του συνεχώς αυξανόμενου και εκρηκτικού δημόσιου χρέους. Στο μέλλον, χρειάζεται κανείς να ισορροπήσει την ανάγκη του κράτους για εξεύρεση πόρων με μια κοινωνική και δίκαια λύση.

• **Βιώνουμε μια χρηματοπιστωτική κρίση: μπορεί να γίνει πρόβλεψη πόσο θα διαρκέσει; Υπάρχει προοπτική σύντομης ανάκαμψης;**

— Η κρίση σίγουρα δεν θα τελειώσει εάν οι ευρωπαϊκές τράπεζες δεν σταματήσουν να συσσωρεύουν ογκώδη ποσά χρημάτων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Στην ουσία, η ΕΚΤ έχει κατακλύσει με χρήμα το οικονομικό σύστημα για να βοηθήσει να αντιμετωπιστεί η κρίση, αλλά κάθε οικονομική ανάκαμψη χρειάζεται χρόνο. Σ' αυτή τη διαδικασία, η δυσπιστία στο εσωτερικό του τραπεζικού συστήματος και η αποχώρηση διεθνών τραπεζών από πολλές επικίνδυνες εθνικές αγορές έχουν ενισχύσει την κρίση, ειδικά στην ανατολική Ευρώπη. Ενώ οι τομείς της πραγματικής οικονομίας σε μερικές χώρες δείχνουν σημάδια ανάκαμψης, οι χρηματοπιστωτικοί τομείς

σε αρκετές χώρες εξακολουθούν να έχουν πρόβλημα, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε μια εκρηκτική κατάσταση. Οι περισσότερες τράπεζες ακόμα υποφέρουν από «τοξικά ομόλογα» τα οποία αποκτήθηκαν από λανθασμένες επενδύσεις στις αγορές των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά επίσης βρίσκονται σε κίνδυνο γιατί παρέχουν πίστωση σε τοπικές επιχειρήσεις οι οποίες υποφέρουν από την οικονομική κρίση. Επομένως, μια σοβαρή κατάρρευση των τραπεζών σε κάποια σημεία της Ευρώπης και σημαντικά προβλήματα για την αξιοπιστία ορισμένων χωρών, ειδικά στην ανατολική Ευρώπη, ακόμα δεν μπορούν να αποκλειστούν.

• **Χώρες με μεγάλα ελλείμματα και υψηλό δανεισμό πώς θα ανταποκριθούν στα διεθνή μέτρα ανάκαμψης;**

— Για να είμαι σαφής: Αυτό που προκάλεσε την κρίση, ή τουλάχιστον αυτό που βοήθησε να αυξηθεί ή να ενισχυθεί το μέγεθος και η ταχύτητα της, δεν μπορεί να αντιστραφεί βραχυπρόθεσμα. Διαφορετικά, αυτό θα προκαλούσε περαιτέρω σοκ στο διεθνές οικονομικό σύστημα. Τα μέτρα που λαμβάνονται για τη μείωση της υπερβολικής κατανάλωσης (ή τις αδασιολόγητες εισαγωγές) των Ηνωμένων Πολιτειών και ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών θα επηρεάσουν αρνητικά τους προμηθευτές, μεταξύ των οποίων τη Γερμανία, την Κίνα και την Ιαπωνία, απομακρύνοντάς τους από μια γρήγορη ανάκαμψη. Αντίθετα, ανάκαμψη σημαίνει ότι αυτές οι χώρες πρέπει να λαμβάνουν υποστήριξη, ώστε να συνεχίσουν να είναι σε θέση να ει-

σάγουν μέχρι να σταθεροποιηθεί η παγκόσμια οικονομία. Εμπορικές ανισορροπίες υπάρχουν για αρκετό διάστημα τώρα, και δεν είναι απολύτως σαφές για ποιο λόγο δεν θα πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν σε μακροπρόθεσμη βάση. Είναι το αποτέλεσμα

www.art.gr

EPT ΑΘΛΗΤΙΚΑ

ΕΤ1 NET

EUROBASKET 2009
Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ!

Από 7 - 20 Σεπτεμβρίου, ζητήστε κάθε φάση του Ευρωπαϊκού με εκπομπές, ρεπορτάζ και ζωντανές μεταδόσεις από την Πολωνία.

Η Εθνική παίζει ήδη στο παρκέ της δημόσιας τηλεόρασης!

Μόνο στην ΕΤ1, τη NET και το sport+

7 - 20 Σεπτεμβρίου

FIBA EUROPE EuroBasket 2009

• **Βλέπετε σημάδια ανάκαμψης στη διεθνή οικονομία;**

— Ο κόσμος είναι σε πορεία ανάκαμψης: Η Κίνα, η Ινδία, η Ιαπωνία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Γαλλία και η Γερμανία δείχνουν σημάδια θετικής ανάπτυξης. Η διεθνής οικονομία θα ανακάμψει, όπως και το διεθνές εμπόριο. Η ανατολική και νότια Ευρώπη θα χρειαστούν κάποιο χρόνο όμως για να ακολουθήσουν. Η νομισματική πολιτική, οι δυνάμεις της αγοράς, καθώς και κάποια φορολογικά-δημοσιονομικά μέτρα συνετέλεσαν στην πρόωθηση αυτής της διαδικασίας.

• **Μπορεί να προβλεφθεί σήμερα το μέλλον ή το οικονομικό περιβάλλον είναι ρευστό και δεν μπορεί να γίνει πρόβλεψη για την οικονομία της Ευρώπης; Είναι διαφορετικά τα στοιχεία της ευρωπαϊκής οικονομίας από εκείνα των ΗΠΑ;**

— Κατά τα τρία τελευταία τρίμηνα, η ξαφνική οικονομική ύφεση ήταν τόσο ισχυρή και απρόβλεπτη που οποιεσδήποτε μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες προβλέψεις ήταν τελείως αναξιόπιστες. Τώρα η κρίση έχει στα-

επιστούν στο μέλλον, αλλά τα πρότυπα διαφέρουν: οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιαπωνία χρειάζεται να μεταρρυθμίσουν τους οικονομικούς τους τομείς, διατηρώντας παράλληλα την κατανάλωση σε υψηλά επίπεδα, ενώ χώρες όπως η Γερμανία, που έχει σταθερή αγορά εργασίας και αυξανόμενη κατανάλωση, πρέπει να σταθεροποιήσουν τις επενδύσεις, να ενισχύσουν τις εξαγωγές μέσω της προώθησης «πράσινων» τεχνολογιών για να προχωρήσουν μπροστά. Στη γενική κρίση, παρ' όλα αυτά, δεν πρέπει να παραβλέπει κανείς την ανάγκη για διαρκείς διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδιαίτερα στην αυτοκινητοβιομηχανία.

• **Οι άνθρωποι της οικονομίας, πανεπιστημιακοί, τεχνοκράτες, υποστηρίζουν τη συμπίεση των οικογενειακών προϋπολογισμών, μηδενική αύξηση μισθών και συντάξεων. Οι προτάσεις αυτές συμβάλλουν πραγματικά στην ανάκαμψη ή απλώς πιέζουν τους ανθρώπους χωρίς αποτελέσματα στην οικονομία;**

— Πρέπει να κάνουμε τη διάκριση ανάμεσα σε βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη. Για την ώρα, η κρίση έχει μειώσει σημαντικά τους προϋπολογισμούς και τα χαρτοφυλάκια των πλούσιων και των εταιρειών. Σε χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, όπου η κρίση έχει επίσης αγγίξει και σημαντικά επηρεάσει την αγορά εργασίας, έχει επίσης επηρεάσει και το μέσο νοικοκυριό. Τα δημόσια ελλείμματα σε όλον τον κόσμο σημείωσαν σοβαρή και ουσιαστική άνοδο και θα σημειώσουν και άλλη, λόγω των «αυτομάτων σταθεροποιητών» της οικονομίας, όπως η μείωση των φορολογικών εσόδων ή η αύξηση των δαπανών λόγω των προγραμμάτων κοινωνικής ασφάλισης, λόγω των πακέτων ενίσχυσης προς τον τραπεζικό τομέα και των μέτρων για τη σταθεροποίηση της οικονομίας. Οι μειώσεις των μισθών και οι αυξανόμενες

«Κρατήστε το ανθρώπινο».

• **Ιδανικό μοντέλο ανάπτυξης στην Ευρώπη... και στον κόσμο;**

Υπάρχει μόνο ένα βασικό μάθημα για τον κόσμο όσον αφορά την καταπολέμηση της κρίσης: Παραμείνετε σε παγκόσμιο επίπεδο - καταπολεμήστε τον προστατευτισμό.

οφθαλμολογία μετρά χωρίς επιπτώσεις.

• **Φορολογικά μέτρα οδηγούν σε λύσεις ή εξυπηρέτούν το κράτος σε βάρος του πολίτη;**

— Η κυβέρνηση πρέπει να έχει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό, να κρατάει το δημόσιο χρέος υπό έλεγχο και να παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για να ευημερεί. Οι φόροι, το μέγεθος και η δομή τους, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο. Σε γενικές γραμμές, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν μετατοπίσει το βάρος

εθνικοποίηση των τραπεζών ή μια άμεση παρέμβαση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, για να αποφευχθεί η πιστωτική κρίση. Χρειάζεται να καταπολεμηθεί ο προστατευτισμός για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος της αγοράς. Εάν ο καταναλωτικός τομέας επηρεαστεί και καταρρεύσει, θα χρειαστούν περαιτέρω κυβερνητικές παρεμβάσεις. Επί του παρόντος, ωστόσο, μοιάζει σαν να υπάρχουν κάποιες καλές πιθανότητες για μια αργή ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας.